

УДК 070.421+655.41(477.85)(092)

РЕДАКТОРСЬКО-ВИДАВНИЧА ТА ПУБЛІЦИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ
ВАСИЛЯ СІМОВИЧА НА БУКОВИНІ ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Т. С. Гринівський

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
вул. М. Коцюбинського, 2, Чернівці, 58012, Україна*

Проаналізовано редакторську, видавничу та книгознавчу діяльність Василя Сімовича на Буковині початку ХХ ст. Видавничий спадок цього періоду досі залишається маловивченим. Комплексними є лише декілька досліджень різнонаціональної преси. Щодо українського друку, то маємо окремі книгознавчі статті початку ХХ ст., радянських часів (які через ідеологію не були повними), а також періоду незалежності. Проте науковці часто аналізували його через призму історії чи літератури, опускаючи власне видавничі аспекти. Існує мало розвідок, які стосувалися б видавничої діяльності окремих представників тогочасної української інтелігенції, одним із яких був Василь Сімович.

Зосереджено увагу на його діяльності упродовж 1900–1914 років. Зазначено видання, над якими В. Сімович працював як редактор, перекладач та упорядник, охарактеризовано його співпрацю з національними товариствами «Молода Україна» і «Січ». Виокремлено низку статей про національно-культурницький розвиток Буковини початку ХХ ст., які є цінним джерелом вивчення національного книговидання краю.

Ключові слова: історія друку, буковинське книговидання, редактор, видавнича програма, буковинські товариства, Сімович.

Постановка проблеми. Найбільший розвиток буковинського українськомовного книгодрукування припадає на 1885–1912 роки, що аргументовано активізацією просвітницького руху різноманітних товариств та читалень. Найактивніші з них — «Руська Бесіда», «Руська Рада», «Союз», «Руська Школа» («Українська Школа»), «Союз руських хліборобських спілок на Буковині “Селянська Каса”» тощо. Характерною особливістю їхньої діяльності був випуск власної друкованої продукції (газети, журнали, книги) національною мовою. Часто вони об'єднувались у цілі серії, популярні серед читачів упродовж багатьох років, зокрема «Народна бібліотека», «Спілкова бібліотека», «Бібліотека суспільних наук», «Світова бібліотека», «Бібліотека для молоді», «Крейцарова бібліотека», «Діточа бібліотека».

Активну участь у цій роботі брали тогочасні представники української буковинської інтелігенції, дуже часто різні за своєю професійною діяльністю (науковці, вчителі, правники тощо). Діяльність певних діячів широко відома для загалу, певних — тривалий час замовчувалась, а про когось ми знаємо за основним видом праці, проте невідомий їхній внесок у сфері видавничій. Однак вона є цінним джерелом для вивчення книговидавничого руху в краї загалом. Тому в основі стат-

ті — аналіз редакторської, видавничої та книгознавчої діяльності одного з найактивніших діячів буковинської інтелігенції початку ХХ ст. — Василя Сімовича у контексті просвітницьких процесів краю, його співпраці з письменниками, періодичними виданнями, національними товариствами «Молода Україна» та «Січ».

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Буковинський видавничий спадок цього періоду (як український, так і інших національностей) досі ґрунтовно не опрацьований. Комплексними є лише окремі дослідження преси, наприклад М. Романюка (української), М. Вінклера (єврейської та німецької), передруки спогадів сучасників тих подій, а також окремі праці початку ХХ ст. та радянських часів (які через ідеологію не були повними). Покращилася ситуація в роки незалежності. Серед небагатьох праць можемо виокремити комплексне дослідження С. Добржанського про видавничу діяльність товариства «Руська Бесіда», десяток статей О. Добржанського, О. Ножака, Ю. Боднарюк, Н. Миронюк, Л. Шологон тощо. Але вони неповно висвітлюють зазначену проблему.

До початку 90-х років ХХ ст. ім'я Василя Сімовича було маловідомим не лише для загалу, а й для багатьох науковців. Хоча не було офіційної заборони, його ім'я і праці були більш знані за кордоном (про що засвідчують різноманітні тогочасні розвідки: історикомеморіальний збірник «Василь Сімович» (НьюЙорк, 1944), брошура П. Коваліва «Василь Сімович» (Вінніпег, 1953), низка філологічних розвідок Ю. Шевельова (Оттава, 1981). Та з проголошенням незалежності почали з'являтися як окремі, так і комплексні ґрунтовні дослідження його культурного спадку. Більшість із них стосувалися мовознавчої та літературознавчої тематики. Проте деякі охоплюють й інші сфери діяльності В. Сімовича, наприклад «Василь Сімович (1880–1944): Життєписно-бібліографічний нарис» М. Білоус, З. Терлака (Львів, 1995), «Василь Сімович (1880–1944) — педагог, мовознавець, редактор, видавець, організатор науки» (у бібліографічному збірнику «Визначні постаті Тернопілля» (К., 2003). Окремо варто відзначити видання «Видавнича справа та редагування в Україні: постаті і джерела (XIX – перша третина ХХ ст.)» (Львів, 2003) і «Василь Сімович. Праці у двох томах» (упорядник — Л. Ткач (Чернівці, 2005). У першому з них подано біографії знакових діячів українського видавничого процесу на тлі різних тогочасних суспільно-політичних подій (Василію Сімовичу присвячено окремий нарис на с. 210–217 з детальним оглядом його професійної діяльності). Ще однією цікавою особливістю видання є тематичний підбір цитат, уривків статей (зокрема, В. Сімовича) з проблемних аспектів редагування, книгодруку та видавничої справи загалом.

Друга праця є зібранням різножанрових статей Василя Сімовича з питань мовознавства, літературознавства та культури. У другому томі вміщено статті, що стосуються книговидання Буковини і є цінним джерелом для вивчення книгознавчої спадщини автора.

Мета статті — аналіз редакторсько-видавничої та книгознавчої діяльності В. Сімовича у контексті просвітницьких процесів Буковини початку ХХ ст. Джерельну базу становлять періодичні видання початку ХХ ст., спогади сучасників, праці тогочасних та сучасних українських дослідників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Василь Сімович — непересічна особистість не лише Буковини, а й України загалом. Це мовознавець, літературознавець, книгознавець, редактор і видавець, перекладач, активний учасник культурно-просвітницьких процесів краю початку ХХ ст. Був бібліотекарем «Буковинського Бояна», секретарем «Руської Бесіди», заступником голови відділу історичного товариства, редактором видавництва студентської громади «Молода Україна», співорганізатором видавництва «Січ» (1901–1902), технічним редактором газет «Гасло» і «Селянин» (1902–1904), долучався до редагування книжкової серії для молоді та газети «Буковина».

Його життєвий та творчий шлях можна поділити на декілька різних періодів: чернівецький, який цікавить нас у межах цього дослідження, таборовий, празький та львівський.

Початок редакторської праці В. Сімовича припадає на студентські роки. Саме тоді він почав активно співпрацювати з газетою «Буковина» та виданнями Револьюційної української партії «Гасло» і «Селянин», що виходили в Чернівцях. Однак робота у періодиці — це радше набуття досвіду. Активно як редактор Василь Сімович проявив себе уже у товариствах «Молода Україна» та «Січ».

Загалом, наприкінці ХІХ ст. на Буковині активізувалася діяльність різнонаціональних товариств. Станом на 1901 р. у краї офіційно було зареєстровано 821 товариство: просвітних — 38, касових і ощадних — 161, фахових — 33, співацьких — 16, добродійних — 37, читальних — 178, музичних — 8, політичних — 13, наукових — 18 та ін. [1]. Однак, на думку редакції, «всі ті товариства єствують тільки на папері, бо ледве половина з них яко-такো животіє» [1]. Більшість із них створювали мережі власних читалень, а також видавництва та друкарні. Наприклад, у Статуті «Руської Бесіди» зазначалося, що воно є «об'єднанням для піднесення освіти і суспільного життя», а засобом досягнення мети визначалося створення бібліотеки, видання корисних для народу творів, часописів тощо [2].

Як зазначає О. Добржанський, «Видавничою справою займалися ледве не всі просвітні та фахові товариства» [3, с. 413–414]. Не були осторонь «Молода Україна» і «Січ».

У своїй праці «До видання першого збірника Черемшининих новель “Карби” (Спомини редактора)» В. Сімович згадував: «У нашому товаристві («Молода Україна». — Т. Г.) більша половина членів дуже цікавилася українським та все-світнім письменством [...], й тим-то в нас зародилася думка про своє власне видавництво. Всі ми були бідні, а проте кожний склав якийсь “пай”, десь у д-ра Льва Когута (адвокат у Чернівцях) найшлося призбираних із “годин” (лекцій) трохи грошей [...] і з 100 кор. капіталу ми почали “Видавництво академічного товариства «Молода Україна» в Чернівцях” — під моєю редакцією. Спершу ми думали видавати в українському перекладі твори тих великих українців, що по-українському не писали (Гоголь, Короленко, Потапенко...), видали навіть першим числом “Ревізора” Гоголя в моєму перекладі, але ж із часом програма в нас змінилася, не стало перекладників, не стало грошей і доводилося видавати, що було можна» [4, с. 619]. Тут варто зазначити, що на зміну видавничої програми вплинула також різ-

ка критика з боку тогочасних українських літературних діячів, які порадили молодому видавництву не «пхати людей, що самі цього не хотіли» (Леся Українка), не «загортати силоміць до нас людей, що ніколи не почували себе нашими, не робили для нас нічого, а навпаки, може, ще й шкодили» (Володимир Гнатюк).

Тут стала в пригоді співпраця з газетою «Буковина». Зі спогадів В. Сімовича: «Видання коштували нам розмірно небагато. Річ у тому, що я й покійний др. Микола Левицький працювали тоді при “Буковині”, могли друкувати в фейлетонах те, що на наш погляд, могло бути цікаве для читача цієї газети, й опісля робити з цих фейлетонів одбитки. Такою відбиткою вийшов і “Ревізор”, що почався був друкувати ще 1900 р., і “Сільська вчителька” (ч. 2) якогось Яблочкова, що її ніби-то з російського, а насправжки — з польського журналу “Кругука” переклав Антін Крушельницький, що в березні 1901 р. прийшов на наше місце до редакції “Буковини”. Такою відбиткою з “Буковини” вийшли влітку 1901 й “Карби” — новелі із гуцульського життя “Йвана [...] Семанюка” (Марка Черемшини. — Т. Г.), як ч. 3 нашого видавництва» [4, с. 619].

А вже 1903 р., після об’єднання «Молодої України» і «Союзу» в нове товариство «Січ», було створено окремий комітет, який продовжував видавничий проєкт. У передмові до книжечки Максима Горького «Міщани» викладено основні засади його діяльності: «...Зараз зорганізовано осібний комітет, розділено роботу і плодом її являється книжка, яку отсе передаємо читачам. Щодо змісту видавництва, так ми держатимемся давньої програми. [...] ми подаватимемо в нашій бібліотеці, як в одинокому белетристичному видавництві на Буковині, оригінальні твори українських письменників і викінчені переклади найліпших європейських авторів. [...] До кожного твору долучено буде переднє слово. У нашій бібліотеці знайдуть пристанок і молоді наші автори» [5, с. 5–6].

В. Сімович був ініціатором видань, редактором книг («Карби» Марка Черемшини, «Відгуки» Лесі Українки, «Серце» А. Крушельницького, «Скупар» Ж.-Б. Мольєра, «Міщани» Максима Горького тощо), а також часто перекладачем творів. Інформацію про це можна почерпнути із рекламних матеріалів на книгах. Так, на останній сторінці обкладинки видання «Скупар» (Чернівці, 1912) читаємо: «Видавництво “Бібліотека для молоді» під редакцією Василя Сімовича видало досі такі книжки: I. серія (для дітей до 13 літ) із образками. 1. Зі школи: а) Амічс: Мої товариші — переклала Ольга Кузельєва. б) Л. Толстой: Відлюдок — переклав Василь Сімович» [6].

Він «знайомиться і підтримує тісні контакти з багатьма українськими письменниками — Б. Грінченком, Лесею Українкою, І. Франком, В. Щуратом, О. Кобилянською, О. Маковеєм, В. Стефаником, М. Черемшиною та ін.» [7, с. 9]. Незважаючи на молодий вік, його авторитет редактора швидко визнали у професійних колах і літератори не боялися подавати свої твори йому до друку. Наприклад, Леся Українка у листі до О. Кобилянської від 27 листопада 1901 р. зазначала: «Поруचाю свої вірші (“Відгуки”) опіці божій та Сімовичевій» [8, с. 295]. «Ніяких умов вона не ставила, а домагалася тільки, щоб видання було “чепурненьке” та щоби коректа була переведена “по-людському”, за рукописом. Щодо правопису, то залишала цілком вільну руку: — Кладіть собі над “і” дві, а то й чотири точки, де вам

подобається, мені однаково», — згадував про цю співпрацю В. Сімович у статті «Леся Українка на Буковині: Спомини» (у книзі «Листування Лесі Українки з Й. Маковеєм») [9, с. 56–57].

Часто автори погоджувались на будь-які редакторські правки: «Упорядкування збірки належить авторові самому, в редакційних справах Черемшина поклався цілком на мене, дозволяючи не тільки робити примітки, а й виправляти мову (цього я не важився робити) та правопис. Узагалі між автором і редактором за цілий час друку ніяких непорозумінь не було» [4, с. 620].

Іноді співпраця ставала довготривалою (наприклад, з О. Кобилянською), а В. Сімович — «першочитачем» нових творів: «З кожним новим твором, що виходив з-під її пера, вона зазнайомлювала мене, а “Земля” — то таки росла на моїх очах. Я й перший прочитав її в рукописі. Я і зробив її першу редакцію (як студент другого курсу) — і перше величезне вражіння від цієї епопеї лишилося в мене й досі» [10, с. 225].

І це притому, що видавництво не завжди мало змогу навіть виплатити автору гонорар: «Гонораром автора було декілька примірників, він і не жадав нічого більше (та ми були б і не дали, бо теж не мали) — збіркою ж, як писав мені, він був задоволений» [4, с. 621].

Загалом його активна редакторсько-видавнича діяльність на Буковині протривала до 1914 р., до виїзду за кордон і початку таборової просвітницької роботи. Це насамперед видання товариств «Молода Україна» (окрім уже згаданих вище, «І хто ж вона була» Марії Слободівни (1901), «Відгуки» Лесі Українки (1902) та «Січ» («Міщани» Максима Горького (1903), «Стефан Баторин» Я. Веселовського (1904), «Майорівна» Ганни Барвінок (1911), «Китиця не забудьків» О. Дучимінської (1911) тощо).

Однак найбільш плідною була співпраця (20 книг) упродовж 1911–1913 років у серії «Бібліотека для молоді», яку видавав Лев Когут, наприклад «Добрий син» Едмондо де Амічіса (1911), «Із тисячі й одної ночі: Арабські казки» (1912). Часто В. Сімович одночасно був ще й перекладачем («Відлюдок [3 життя гімназистів]» Л. Толстого (1911), автором передмови, післяслова та коментарів («Виклади про козацькі часи на Україні» В. Антоновича (1912), «Скупар» Ж.-Б. Мольєра (1912), «Безглуздів» С. Воробкевича (1913). Паралельно долучався також до редагування різних часописів, що є об'єктом для інших досліджень.

Далі — тривалі роки праці за кордоном, невдалі спроби повернутися на Буковину, знайти тут роботу і врешті виїзд на постійне мешкання до Львова.

Проте, навіть перебуваючи за межами краю, продовжував стежити за тутешніми національно-просвітницькими процесами, про що свідчать його публікації. Нас вони цікавлять із прив'язкою до історії буковинського книговидання. Більшість цих статей зібрано у сучасному двотомнику «Сімович В. Праці у двох томах» (Чернівці, 2005) [11]. Їх можна об'єднати за кількома критеріями: *розвиток буковинських національних товариств* («Розвиток студентського життя в Чернівцях» (1908), «Українське шкільництво на Буковині» (1932), «П'ятдесятиліття товариства “Народний дім” у Чернівцях» (1934); *літературознавчі праці* («Ольга Кобилянська. (3 нагоди п'ятдесятиліття її вродин і двадцятьлітнього ювілею

її літературної діяльності» (1914), «Бібліографія творів О. Кобилянської» (1927), «Моє перше знайомство з творами О. Кобилянської» (1928); *спогади про видатних громадських діячів Буковини* («Перший редактор видань “Просвіти”. Із нагоди століття народин Федьковича (1834–1934)» (1934), «Сидір Воробкевич» (3 нагоди століття народин)» (1936), «Ярослав Весоловський на Буковині» (1934), «Два заслужені українські діячі на Буковині — о. Юрій Калинюк, д-р Лев Когут» (1938); *історія буковинського книговидання* («До видання першого збірника Черемшининих новель “Карби” (Спомини редактора)» (1927), «Видавнича справа на Буковині в останньому десятилітті (1918–1928)» (1928). Усі вони є цінним джерелом для вивчення буковинського книговидання початку ХХ ст. (див. Сімович В. Праці у двох томах. Том 2: Літературознавство. Культура. Чернівці, 2005). Більшість із них — це праці з суміжних сфер, які так чи інакше дотичні до нашої теми, але дві останні безпосередньо стосуються буковинського книговидання.

Перша з них, уже згадана вище, — «До видання першого збірника Черемшининих новель “Карби” (Спомини редактора)» — це спогади В. Сімовича про початки його редакторської діяльності і співпрацю з Марком Черемшиною. Її написанню передувала поява короткої автобіографії письменника у «Літературно-науковому віснику» за липень-серпень 1927 р. із згадкою про зазначену збірку і схвальними відгуками про неї, наприклад: «Прихильно теж відносився до мене проф. Грушевський після видання моїх новель під заголовком “Карби” через проф. Сімовича» [4, с. 618]. Проте детального аналізу цих творів не було, як і передісторії появи видання. Тому дослідник вирішив розкрити свої творчі стосунки з письменником. Стаття є цінним джерелом для вивчення і розуміння національно-культурницьких відносин в українському суспільстві Буковини початку ХХ ст., зачіпає проблемні аспекти, зокрема тему ідентифікації українців як нації та суперництво між молодим радикальним та старшим, багато в чому консервативним поколінням української інтелігенції: «Але тоді [...] між “консервативним” “Союзом” та “поступовою”, як ми себе скрізь називали, “Молодою Україною” (“Союз” мав за собою 25 років існування й симпатії “старих”, “Молода Україна” тільки що недавно народилася й мала між старим поколінням дуже мало прихильників) кипіла велика конкурентційна боротьба: хто більше виявить діяльності, котре товариство зможе більше поважної роботи...» [4, с. 618–619]. Врешті «один певний здобуток тієї боротьби вже тоді був ясний: ми спопуляризували на Буковині нашу національну назву “українець”, “український”, якої ми вживали вперто (за це нам і Статути заборонено декілька разів, що в них ми додержувалися цієї назви), а далі — ми приневолили ту частину молоді, що з нею ми боролися, як із консервативною, до роботи, до конкурентційної з нами роботи. Що ж до “старих”, то ми навчили їх дивитися на молодь трохи інакше, як вони дивилися на неї досі» [4, с. 618].

Ця конкуренція сприяла активізації видавничої діяльності молодого товариства, переорієнтації тематичного підбору матеріалів для друку, пошуку нових цікавих авторів тощо. Пізніше вона спричинилася спочатку до зближення обох товариств, а надалі — до об'єднання в єдину організацію «Січ», яка продовжила роботу на основі найкращих здобутків (зокрема, у книговиданні) своїх попередників.

Однак період розквіту національно-культурницьких процесів на Буковині поступово добігав кінця. Передвісником цього стала Перша світова війна, яка, врешті, призвела до геополітичних змін у Європі. Північну Буковину захопила Румунія, що було закріплено пізніше відповідними договорами у Сен-Жермені (10 вересня 1919 р.) та Севрі (10 серпня 1920 р.). І якщо Австро-Угорський період в історії Буковини, особливо наприкінці XIX – на початку XX ст., вважається часом розквіту демократії та активного розвитку різнонаціональних культур краю, то румунський (1918–1940) можна сміливо назвати окупацією з суцільною румунізацією та перетворенням краю на провінцію. М. Романюк умовно виділяє три знакові періоди в історії краю: «перший — це час постійної облоги краю, політичних утисків і румунізації (1918–1928 рр.); другий — доба національного відродження (1928 р. – березень 1937 р.), третій — це період військового стану, румунського авторитаризму та королівської диктатури (квітень 1937 р. – 1940 р.)» [12, с. 84–85].

Саме перший часовий проміжок став хронологічною основою праці В. Сімовича «Видавнича справа на Буковині в останньому десятилітті (1918–1928)».

За його словами, «це час безнастанної боротьби за заснування українського народу в цій країні, боротьби, що виявляється в усьому, між іншим і в боротьбі за український часопис, за українську книжку, за українське слово, за українські букви. Стан облоги, воєнний стан, що охопив усю українську частину Буковини, повна ізольованість цієї країни від інших українських земель, закриття читалень та інших просвітних та культурних організацій по селах, систематичне викорінювання українського слова з публічного життя, румунізація шкіл, переслідування за читання української газети, книжки, чи навіть молитовника, конфіскації українських книг під тою притокою, що все друковане кирилицею, мовляв, большевицьке, недопускання українського друкованого слова поза Чернівці (в Чернівцях воєнного стану не було), й заказ увозити на Буковину книжки з Галичини, чи з Чехо-Словаччини — все це тягарем лягло на українське громадянство Буковини, й до того не дуже заможне, економічно залежне, і мусіло вплинути відповідно і на видавничу справу» [13, с. 623].

Структурно матеріал можна розділити на три частини. У першій із них, вступній, автор подав загальну характеристику суспільно-політичного становища українців за десять перших років румунської окупації Північної Буковини. У другій зробив стислий огляд українськомовної тогочасної періодики за такими критеріями: назва, тематика, періодичність, формат, редактор, час виходу, загальне враження, наприклад «“Зоря”, тижневик, незалежна газета (власне, орган нац.-дем. організації), виходив два роки — 1924–1925 (редактори: Руснак, од 18/5 — Андрич, від 8/8 — Чепчук, але ж властивим редактором був др. Лев Когут). У форматі 4°, ст. 4. В 1924 р. вийшло 21 число (здебільша двійних), у 1925 р. — 11, але ж усі подвійні (одне трійне); останнє число вийшло 2 серпня, 1925 р. — газету адміністрація заборонила» [13, с. 626]. Загалом було проаналізовано 13 газет і журналів («Голос Буковини», «Каменярі», «Робітник», «Боротьба», Хліборобська правда», «Громада», «Народний голос», «Щипавка», «Зоря», «Земля», «Рідний край», «Час» та «Промінь»).

Третя частина відведена книжковій продукції. Зазначено невелику кількість видань (39 назв), різних за своєю суттю, виокремлено роки «злету» (1922 та 1927) і «спаду» (1924–1926). Матеріал подано, як і огляд періодики: «рік 1926 — Тарас Шевченко. Маленький Кобзар. — “Руська Бесіда”, ст. 64, 16 °; Календар “Рідного Краю” на рік 1927, ст. 104–128, 16 ° — усього 2 книжки» [13, с. 628]. Відповідно до наведених прикладів, аналізу як такого немає. Це радше описово-статистична інформація, яка, проте, дає уявлення про кількісні характеристики тогочасного українського друку Буковини.

Висновки. Загалом, попри різноплановість своєї діяльності та зосередженість на проблемах українського мовознавства, творча спадщина В. Сімовича зробила значний внесок у розвиток буковинського редакторсько-видавничого процесу і є цінним джерелом для досліджень книгодрукування краю першої половини ХХ ст. Це насамперед його співпраця як редактора із тогочасними часописами та товариствами «Молода Україна» і «Січ», а також письменниками під час роботи над виданням їхніх творів. Варто відзначити його організаторські якості у заснуванні видавництва та розробці видавничої програми. Значно меншим є доробок із вивчення буковинського книговидання загалом, проте чимало праць із літературознавства та культури опосередковано зачіпають цю тему і є джерелом цінної книгознавчої інформації

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Товариства на Буковині. *Буковина*. 1903. Ч. 135. С. 2.
2. Державний архів Чернівецької області (ДАЧО). Ф. 3. Оп. 4. Спр. 1949. Арк. 11.
3. Добржанський О. Національний рух українців Буковини другої половини ХІХ – початку ХХ ст. Чернівці : Золоті литаври, 1999. 574 с.
4. Сімович В. До видання першого збірника Черемшининих новель «Карби» (Спомини редактора). *Сімович Василь*. Праці у двох томах. Т. 2: Літературознавство. Культура. Чернівці : Книги – ХХІ, 2005. С. 618–622.
5. Горкий М. Міщани. Чернівці, 1903. 130 с.
6. Моліер Ж.-Б. Скупар. Чернівці, 1912. 102 с.
7. Білоус М., Терлак З. Василь Сімович (1880–1944): Життєписно-бібліографічний нарис. Львів, 1995. 180 с.
8. Українка Леся. Зібрання творів у дванадцяти томах. Т. 11: Листи (1898–1902). Київ, 1978. 477 с.
9. Сімович В. Листування Лесі Українки з Й. Маковеєм. Львів, 1938. 80 с.
10. Сімович В. Моє перше знайомство з творами О. Кобилянської. *Сімович Василь*. Праці у двох томах. Т. 2: Літературознавство. Культура. Чернівці : Книги – ХХІ, 2005. С. 219–225.
11. Сімович В. Праці у двох томах. Т. 2: Літературознавство. Культура. Чернівці : Книги – ХХІ, 2005. 904 с.
12. Романюк М., Галушко М. Українські часописи Північної Буковини (1870–1940). Львів : Фенікс, 1999. 428 с.
13. Сімович В. Видавнича справа на Буковині в останньому десятилітті (1918–1928). *Сімович Василь*. Праці у двох томах. Т. 2: Літературознавство. Культура. Чернівці : Книги – ХХІ, 2005. С. 623–629.

REFERENCES

1. Tovarystva na Bukovyni: Bukovyna. (1903). Ch. 135, 2 (in Ukrainian).
2. Derzhavnyi arkhiv Chernivetskoï oblasti (DACHO). F. 3. Op. 4. Spr. 1949. Ark. 11 (in Ukrainian).
3. Dobrzhanskyi, O. (1999). Natsionalnyi rukh ukraintsev Bukovyny druhoi polovyny KhKh – pochatku KhKh st. Chernivtsi : Zoloti lytavry (in Ukrainian).
4. Simovych, V. (2005). Do vydannia pershoho zbirnyka Cheremshynnykh novel «Karby» (Spomyny redaktora). Simovych Vasyl. Pratsi u dvokh tomakh. T. 2: Literaturoznavstvo. Kultura. Chernivtsi : Knyhy – KhKhI, 618–622 (in Ukrainian).
5. Horkyi, M. (1903). Mishchany. Chernivtsi (in Ukrainian).
6. Moliier, Zh.-B. (1912). Skupar. Chernivtsi (in Ukrainian).
7. Bilous, M., & Terlak, Z. (1995). Vasyl Simovych (1880–1944): Zhyttiepysno-ibliografichni narys. Lviv (in Ukrainian).
8. Ukrainka Lesia. Zibrannia tvoriv u dvanadtsiaty tomakh. T. 11: Lysty (1898–1902). Kyiv, 1978 (in Ukrainian).
9. Simovych, V. (1938). Lystuvannia Lesi Ukrainky z Y. Makoveiem. Lviv (in Ukrainian).
10. Simovych, V. (2005). Moie pershe znaiomstvo z tvoramy O. Kobylianskoi. Simovych Vasyl. Pratsi u dvokh tomakh. T. 2: Literaturoznavstvo. Kultura. Chernivtsi : Knyhy – KhKhI, 219–225 (in Ukrainian).
11. Simovych, V. (2005). Pratsi u dvokh tomakh. T. 2: Literaturoznavstvo. Kultura. Chernivtsi : Knyhy – KhKhI (in Ukrainian).
12. Romaniuk, M., & Halushko, M. (1999). Ukrainski chasopysy Pivnichnoi Bukovyny (1870–1940). Lviv : Feniks (in Ukrainian).
13. Simovych, V. (2005). Vydavnycha sprava na Bukovyni v ostannomu desiatylitti (1918–1928). Simovych Vasyl. Pratsi u dvokh tomakh. T. 2: Literaturoznavstvo. Kultura. Chernivtsi : Knyhy – KhKhI, 623–629 (in Ukrainian).

doi: 10.32403/0554-4866-2021-1-81-158-167

**EDITORIAL, PUBLISHING AND PUBLICISTIC WORK
OF VASYL SIMOVYCH IN BUKOVYNA
AT THE BEGINNING OF THE 20TH CENTURY**

T. S. Hrynivskyi

*Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University,
2, M. Kotsiubynskyi St., Chernivtsi, 58012, Ukraine
taraskone@gmail.com*

The article deals with the analysis of the editorial, publishing and bibliographical work of Vasyl Simovych in the context of educational movements in Bukovyna at the beginning of the 20th century.

The publishing inheritance of this period still remains poorly studied. Only a few studies of the multinational press are comprehensive. As for the Ukrainian press, there

are separate bibliological articles of the early twentieth century, Soviet times (which due to ideology were not complete), as well as the period of independence. However, scholars have often analyzed it through the prism of history or literature, omitting the actual publishing aspects. There are few researches concerning publishing work of the representatives of Ukrainian professional class of that time, one of which was Vasyl Simovych.

The article deals with his work during the period from 1900 till 1914 (Bukovyna period). It describes the editions he has been working at as an editor, translator and compiler.

The article characterizes his cooperation with national societies “Moloda Ukraina” and “Sich”. It describes the organization of their publishing work which included publishing program development, work with the authors, problem aspects, etc. It distinguishes the articles about national and cultural development of Bukovyna at the beginning of the 20th century, which appears to be an important source for studying of the national book publishing of the region.

The source base of the research consists of archival materials, periodicals, memoirs of the contemporaries, epistolary legacy of Vasyl Simovych, works of Ukrainian researchers.

Keywords: print history, Bukovyna book publishing, editor, publishing program, Bukovyna society, Simovych.

Стаття надійшла до редакції 26.04.2021.

Received 26.04.2021.